

Shoqata e kontabilistëve të çertifikuar dhe auditorëve të
Kosovës

Praktika profesionale

P12

Data 17/10/2020

Detyra 1

Pasi qeveria e shtetit Haiku vendosi të privatizojë furnizuesin e saj të gazit që deri tani kishte monopol ne treg (duke e transferuar atë nga kontrolli i qeverisë në pronësi private përmes shitjes së aksioneve), kishte një periudhë tranzicioni deri sa u formua bordi i ri. Një pjesë e madhe e riorganizimit dhe ndryshimit të kulturës së brendshme u konsiderua e nevojshme deri sa kompania u zhvendos në sektorin privat. Kompania e re, e quajtur Dala Gas, ngriti një strukturë komitetesh në gatishmëri për të përmbushur rregullat e listimit në bursë. Gjatë kësaj periudhe tranzitore, disa drejtorë u larguan dhe iu bashkuan disa drejtorë të rinj bordit që kishin më shumë njohuri me kompanitë e listuara por jo me industrinë e gazit.

Njëzëri u dakordua nga bordi i ri që shefja ekzekutive e mëparshme, Helena, të vazhdonte në rolin e saj edhe pas privatizimit. Tomi, një menaxher fondi në XY Investments, një nga aksionarët kryesorë të rinj institucionalë të kompanisë, tha se kompania do të ekspozohet ndaj rrezikut më të lartë të tregut nëse ajo do të linte kompaninë, kështu që ishte shumë e rëndësishme që ajo të qëndronte ende si shefe ekzekutive. Ajo u pa si një shefe ekzekutive shumë kompetente me aftësi të shkëlqyera strategjike dhe komunikuese. Ajo zotëron besimin e punonjësve dhe investitorëve të rinj institucionalë.

Një nga veprimet e para të komitetit të ri të kompenzimeve ishte të propozonte një dyfishim të pagës së zonjës Helena. Komiteti tha se ajo ishte nënpaguar kur kompania ishte e kontrolluar nga shteti për shkak të kufizimeve të qeverisë për pagat e nëpunësve publikë. Komiteti tha se asaj tani i duhej të merrte një pagë në përpjesëtim me rëndësinë e vendit të punës dhe në përputhje me kompanitë e tjera të listuara me madhësi të ngjashme. Ky propozim u reklamua gjerësisht. Disa e kritikuan atë në bazë të faktit se nëse paga e saj e mëparshme konsiderohej e mjaftueshme atëherë, pse ishte tani e nevojshme të dyfishoheshin shpërblimet e saj pas privatizimit?

Paga e saj e re u hodh në votim në mbledhjen e parë vjetore të përgjithshme të kompanisë pas privatizimit. Megjithëse shumë aksionerë të vegjël (disa që protestuan në vetë takimin e përgjithshëm vjetor) votuan kundër rritjes së pagës së saj, ajo u miratua lehtësisht nga votat e përfaqësuesve të aksionarëve të mëdhenj institucionalë që nuk morën pjesë personalisht në mbledhje. Tomi, menaxheri i fondit XY Investments, tha se votat e aksionarëve institucionalë ishin thelbësorë për të siguruar mbajtjen e znj. Helena, duke zbutur kështu rrezikun e tregut.

Kërkohet:

- (a) Shpjegoni qëllimet e paketës së shpërblimit të një shefi ekzekutiv dhe rishikoni faktorët që mund të ndikojnë në nivelin e shpërblimit për znj. Helena pas privatizimit. (10 pikë)**
- (b) Përkufizoni 'rrezikun e tregut' dhe justifikoni, duke dhënë arsye, besimin e Tomit se mbajtja e Znj. Helena ishte thelbësore në zbutjen e rrezikut të tregut. (10 pikë)**
- (c) Përkufizoni dhe shpjegoni përparësitë e 'votimit me prokurë' në kontekstin e çështjes së mësipërme. (5 pikë)**

(Total=25 pikë)

Zgjidhja

(a) Pakoja e shpërblimit të shefes ekzekutive

Qëllimet

Paketat e shpërblimeve zakonisht konsiderohen se kanë tre qëllime: të tërheqin, mbajnë dhe motivojnë. Për të tërhequr do të thotë që ato duhet të vendosen në një nivel të përshtatshëm për të siguruar që njerëzit me aftësi të përshtatshme do ta gjejnë postin tërheqës. Nëse paga është shumë e lartë, një numër njerëzish me nivele të gabuara të aftësive do të tërhiqen dhe nëse është shumë e ulët, shumë pak aplikantë të përshtatshëm do të tërhiqen.

Mbajtja do të thotë të sigurosh që niveli është i përshtatshëm për të parandaluar një shef ekzekutiv të mirë të kërkojë punë diku tjetër në mënyrë që të gjejë një nivel shpërblimi më të përshtatshëm për aftësitë dhe përvojën e tij. Më në fund, shpërblimet shërbejnë për të motivuar. Kjo do të thotë që duhet të ketë shpërblim të mjaftueshëm për të siguruar besnikëri dhe dëshirë për të arritur në rol. Kjo shpesh bëhet duke siguruar një pjesë të shpërblimit në formën e një pagese të ndryshueshme të lidhur me performancën e korporatës.

Faktorët ndikues

Norma e tregut është faktori i parë që ndikon në nivelin e shpërblimit. Kjo është ajo që nënkuptonte rasti kur thoshte 'në përpjesëtim me rëndësinë e punës dhe në përputhje me ndërmarrjet e tjera të listuara me madhësi të ngjashme'. Norma e tregut është vlera e transferimit të znj. Helena nëse ajo do të kalonte në një pozicion të krahasueshëm në një kompani tjetër. Në rast, është e qartë se komiteti i kompensimit beson se kjo është dyfishi i pagës së mëparshme që ajo ishte paguar kur furnizuesi i gazit ishte në pronësi të shtetit.

Kufizimet ligjore, fiskale ose rregullatore janë të rëndësishme në shumë situata. Nëpunësit publikë, përfshirë ata të punësuar nga monopolet shtetërore, nganjëherë kufizohen në fitimet e tyre nga legjislacioni ose diferencat maksimale (d.m.th. një shumëfish i detyrueshëm midis më të paguarve dhe më të ultave në një organizatë). Paga e zonjës Helena më parë ishte e kufizuar për shkak të kufizimeve qeveritare për pagat e nëpunësve publikë', por privatizimi nënkuptonte që ajo tani ishte e lirë nga ky kufizim.

Faktorët e tretë ndikues janë performanca e mëparshme në punë (nëse është e rëndësishme) dhe rezultatet e rishikimeve të performancës. Rekomandimi i komitetit të kompensimit e ka mbështetur qartë vlerën e tij të znj. Helena në performancën e saj të kaluar. Bazuar në këtë, ajo jo vetëm që ka vendosur të rekomandojë mbajtjen e saj në post por edhe rritjen e konsiderueshme të pagës. Njohja e aftësive të saj strategjike dhe të komunikimit bazohet në vëzhgimin e saj në post kur ajo ka punuar për kompaninë e nacionalizuar dhe, bazuar në këto, ekziston një besim që ajo do të performojë mirë në të ardhmen.

Së katërti, mendimi i palëve të interesuara dhe konsideratat etike janë gjithashtu faktorë të rëndësishëm në disa situata. Kur një CEO është shumë i dukshëm ose në krye të një organizate të ndjeshme politikisht, mendimet e palëve të interesuara ndonjëherë janë një pengesë për atë që mund të paguhet. Kjo mund të zbatohet për bamirësi, për shembull, organizata joqeveritare (OJQ) dhe organizata të ngjashme. Në këtë rast, Dala Gas duket se po kërkon të paguajë znj. Helena pagën e rritur pavarësisht shqetësimeve të disa personave në shoqëri.

(b) Rreziku i tregut dhe mbajtja e znj. Helena

Rreziku i tregut

Rreziku i tregut ka të bëjë me humbjet e mundshme në tregjet e kapitalit nga ndryshimet në vlerën ose paqëndrueshmërinë e një çmimi të aksionit ose të letrave me vlerë të tjera. Një numër faktorësh rritin rrezikun e tregut, ndonjëherë të referuar si faktorë 'të ndjeshëm ndaj tregut ose çmimit' duke përfshirë një sërë mundësish të jashtme dhe kërcënimesh. Në rastin e Dala Gas, një faktor i brendshëm, humbja e mundshme e një CEO të besuar, mendohet nga Tom, të jetë një burim i rrezikut të tregut sepse humbja e saj do të shkaktonte një zhvlerësim të aksioneve të Dale Gas.

Arsyetimi

Në kontekstin e çështjes, Tomi po i referohej rritjes së rrezikut të tregut dhe humbjes së vlerës së aksionerit që mund të lindin nëse Znj. Helena me përvojë do të zëvendësohej për shkak të shqetësimit të publikut. Rritja e paqëndrueshmërisë ose ulja e çmimit të aksioneve mund të

rezultojë në një vlerë më të ulët të kompanisë dhe një kthim më të ulët në investim për klientët e XY Investments dhe aksionerëve të tjerë në Dala Gas.

Tom i është qartë i mendimit se znj. Helena është e rëndësishme për stabilitetin e Dala Gas pas privatizimit të tij dhe për zbutjen e rrezikut të tregut. Ai është duke thënë se ishte e rëndësishme që protestuesit dhe aksionarët e vegjël kundërshtarë të mos fitonin në kundërshtimin e rritjes së pagave pasi që kjo rritje ishte, ai mendonte, e rëndësishme në mbajtjen dhe motivimin e Znj. Helena në periudhën e rëndësishme përpara.

Aksionarët e vlerësojnë shumë udhëheqjen kompetente në kompanitë në të cilat investojnë, dhe Znj. Helena u mbajt me vëmendje të madhe nga XY Investments dhe aksionarët e tjerë institucionalë. Rasti thekson aftësitë e saj të shkëlqyera strategjike dhe komunikuese, të dyja vlerësohen nga aksionarët. Kompania do të ripozicionohet strategjikisht për shkak të privatizimit dhe aftësitë e saj komunikuese do të jenë të nevojshme në menaxhimin e biznesit dhe në përcjelljen e informacionit tek aksionarët dhe të tjerët.

Kishte disa ndryshime të bordit që rezultuan nga privatizimi. Kjo do të thoshte që disa anëtarë të rinj nuk ishin të njohur me industrinë e gazit dhe do të duhet të mësonin rolet e tyre të reja në një kohë të rëndësishme strategjike për kompaninë.

Pasiguria e tregut dhe rrjedhimisht rreziku i tregut do të zvogëlohet nga prania e vazhdueshme e një CEO me përvojë dhe i besueshëm.

Prandaj, kjo do të vlerësohej nga aksionarët në atë që ajo do të ishte një burim i përvojës së vlefshme, vazhdimësisë dhe stabilitetit.

Ajo ishte e respektuar nga dhe kishte besimin e punonjësve që do të thoshte se mund të bëheshin ndryshimet e nevojshme të brendshme. Këto do të ishin më të vështira nëse do të merrej një CEO i ri dhe më pak i besuar (edhe pse në raste të tjera, një CEO i ri mund të ketë një efekt pozitiv).

Këto ndryshime vlerësohen të domosdoshme dhe kështu vlera e aksionerëve në të ardhmen ka të ngjarë të varet nga zbatimi i tyre me kompetencë dhe plotësisht.

(c) Votimi me prokurë

Një përfaqësues (prokurë) është një zëvendësues ose 'person tjetër' që mund të emërohet për të marrë pjesë në një mbledhje të kompanisë për të ushtruar votat e aksionerëve që nuk duan ose nuk janë të gatshëm të marrin pjesë personalisht. Prokura mund të jetë kryetari i kompanisë (kur aksioneri pajtohet me rekomandimin e drejtorëve për një votë të veçantë) ose një person tjetër i emëruar kështu. Kërkon plotësimin e një 'forme të prokurës' që transferon të drejtën e votimit të aksionarit tek personi i autorizuar. Një përfaqësues tjetër përveç kryetarit do të ketë pothuajse gjithmonë udhëzime shumë specifike se si të votohet për secilën mocion në mbledhje.

Vlefshmëria dhe numri i votave për secilin përfaqësues është thelbësor në llogaritjen e rezultatit të secilës votim.

Përparësitë

Përparësitë e emërimit të një personi që bart votën me prokurë përfaqësojnë një kosto më të ulët të agjencisë nëse menaxherët e fondeve nuk kanë nevojë të marrin pjesë personalisht në çdo takim vjetor. Kjo bëhet më e rëndësishme kur rritet numri i aksioneve individuale në një fond.

Kur votat janë rutinë dhe të pakontestueshme, nuk ka nevojë që menaxherët e fondeve të marrin pjesë personalisht dhe votimi me prokurë (kur përfaqësuesi është një zyrtar i një kompanie, p.sh. kryetari) lehtëson këtë mungesë. Për më tepër, përdorimi i votës me prokurë në këtë rast do të thotë që menaxherët e fondeve nuk do të kishin nevojë të përballëshin me presionin e shtuar për t'u përballur me protestën e aksionerëve më të vegjël. Këto ka të ngjarë të shihen si një acarim nga Z. Tom pa asnjë mundësi që ata të ndryshojnë votimin e tij nëse ai do të marrë pjesë personalisht.

Detyra 2

Gjon Marku, drejtori ekzekutiv i sapo pensionuar i kompanisë Zogu, një kompani e madhe e listuar në bursë, ishte duke mbajtur një fjalim për karierrën e tij dhe aspektet e qeverisjes të cilat i mbështeste dhe cilat aspekte i kritikonte të qeverisjes. Në veçanti, ai besonte se komitetet e bordit ishin kryesisht joefektive. Shumë nga ky joefektivitet, tha ai, ishte për shkak të mungesës së pavarësisë së drejtorëve joekzekutiv. Ai besonte se nuk ishte e mjaftueshme vetëm të kemi numër të kërkuar të drejtorëve joekzekutiv, por ata duhet të jenë me të vërtetë të pavarur nga bordi ekzekutiv. Ishte mendimi i tij se nuk mjaftonte që drejtorët joekzekutiv të mos kenë lidhje financiare me kompaninë por poashtu ata duhet të vijnë nga jashtë kompanisë dhe industrisë dhe të mos kenë pasur fare kontakt me drejtorët e tanishëm ekzekutiv.

Sa i përket komiteteve të rrezikut, ai tha se në përvojën e tij, komiteti i rrezikut të kompanisë asnjëherë nuk e ka ndaluar ndonjë rrezik që ka ndikuar në kompani dhe për shkak të kësaj, ai e vënte në pyetje vlerën e një komiteti të tillë. Ai tha se komiteti i rrezikut 'gjithmonë kërkonte më shumë informata, dhe kjo ishte e papërshtatshme' dhe ky komitet kishte qasje pesimiste ndaj detyrave të tij.

Ai pyeti, 'pse thjeshtë komitetet e rrezikut nuk i ndalojnë rreziqet, dhe të ndalen së kërkuari informata të shumta ndaj kompanisë? A mendojnë se menaxhmenti i mesëm i kompanisë nuk ka ndonjë gjë më të mençur të bëjnë pos t'i përgjigjen kërkesave të ketij komiteti?'

Ai i shihte të gjitha rreziqet materiale si rreziqe të jashtme prandaj komiteti i rrezikut duhet të analizonte vetëm së jashtmi e jo brenda kompanisë.

Që nga pensionimi nga kompania, Z. Marku kishte marrë pozitën e drejtorit joekzekutiv në kompaninë Vogli Shpk. Në takimin me Aliun, drejtorin e ri ekzekutiv të Zogu shpk, Aliu tha se për deri sa sistemet e menaxhimit të rrezikut janë vitale për kompanitë e mëdha siç është Zogu, kompanitë e vogla kanë më pak nevojë për kontrolle të rrezikut.

Kërkohet:

(a) Përkufizoni 'pavarësinë' në kontekstin e qeverisjes së korporatës dhe vlerësoni në mënyrë kritike komentet e Z. Marku se pavarësia më e madhe e drejtorëve joekzekutiv është e rëndësishme për rritjen e efektivitetit të komiteteve të bordit. (10 pikë)

(b) Përshkruani rolet e komitetit të rrezikut dhe kritikoni të kuptuarin e Z. Marku për komitetin e rrezikut të kompanisë Zogu. (10 pikë)

(c) Vlerësoni nëse komitetet e rrezikut dhe sistemet për zvogëlimin e rrezikut janë më të rëndësishme në kompanitë më të mëdha, siç është rasti i Zogut, se sa në kompanitë më të vogla sikur Vogli. (8 pikë)

(Total=25 pikë)

Zgjidhja

(a) Pavarësia dhe drejtorët joekzekutiv

Pavarësia është një cilësi që posedohet nga individët dhe i referohet shmangies së të qenit i influencuar në mënyrë jo të duhur nga interesi. Kjo liri mundëson të merret një pozicion më objektiv për çështjet krahasuar me ata që konsiderojnë interesat e tyre ose lojalitetet tjera. Pavarësia mund të kërkënohet nga familjariteti (njohja) e tepruar me bordin ekzekutiv, arsye për të cilën shumë kode të qeverisjes së korporatës kanë masa për ta parandaluar atë. Këto masa përfshijnë ndalesa në skemat e opsioneve të aksioneve për drejtorët joekzekutiv, angazhime të kufizuara me vite dhe ndalesa për të mbajtur pozicione të drejtorëve në kompani tjera. Ndalesa tjera varësisht nga juridiksioni përfshijnë nivelin e pagës për drejtorët joekzekutiv, numri i caktuar i viteve pas pensionimit që një drejtor mund të bëhet drejtor joekzekutiv dhe marrëdhënie jopersonale të afërta në mes të drejtorëve ekzekutiv dhe joekzekutiv.

Përparësitë e pavarësisë më të madhe

Deklaratë e Z. Marku se drejtorët që nuk kanë kontakte të mëparshme me kompaninë dhe industrinë janë më të pavarur, është pjesërisht e saktë pasi që edhe pse mund të ketë kërcënimtë pavarësisë nëse një drejtor ekzekutiv merr rolin e atij joekzekutiv pas një periudhe, përvoja e një drejtori joekzekutiv në industrinë e njëjtë paraqet përparësi për kompaninë.

Përparësia e parë e një pavarësie më të madhe është se personat të pavarur nga kompania që caktohen si drejtorë joekzekutiv nuk kanë pasur interes të mëparshëm në kompani që mund të jenë marrëdhënie materiale biznese me kompaninë e cila mund të ndikojë në gjykimin ose mendimin e atij personi. Interesa të tilla mund të përfshijnë shoqërime me antëtarët tjerë të bordit.

Përparësi e dytë është se personat e jashtëm kanë shumë më pak paragjykime për ose kundër politikave të caktuara ose individëve pasi që nuk kanë krijuar marrëdhënie me atë kompani. Prandaj, këta persona ka mundësi të fillojnë angazhimin duke kërkuar qartësime dhe shpjegime për secilën fushë të diskutimit pa rezerva. Përkundrazi personat të cilët kanë qenë më herët të involvuar në kompani mund të kenë ide të ngulitura në kokë për çështje të ndryshme të cilat mund të drejtojnë diskutime në kahje të ndryshme.

E tretë, drejtorët joekzekutiv ka mundësi të sfidojnë besimet e vendosura të personave që janë më pak të pavarur. Kjo është një mënyrë e mirë për të sfiduar mendimet e vjetra dhe sjellja e perspektivave të reja në diskutimet e komiteteve të ndryshme të bordit.

Disavantazhet e një pavarësie më të madhe

Disa drejtorë joekzekutiv caktohen për shkak të lidhjeve të mëparshme me bordin ekzistues, ose përmes përfshirjes në industrinë e njëjtë ose përmes angazhimit të tyre të mëparshëm si drejtor ekzekutiv të kompanisë. Këto konsiderohen më pak të pavarura nga Z. Marku.

Mirëpo ka përparësi nëse drejtorët joekzekutiv kanë njohuri të mëparshme me kompaninë dhe bordin.

Roli kyç i një drejtori joekzekutiv, përfshirë në komitetet e bordit, është ofrimi i këshillave strategjike. Kjo shpesh vjen si rezultat i njohurisë së çështjeve strategjike në kompani ose industry. Drejtorët ekzekutiv të pensionuar, siç është rasti i z. marku, ndonjëherë shërbejnë si drejtorë joekzekutiv në kompaninë e njëjtë dhe prandaj janë në gjendje të sjellin përvojën e tyre të asaj industrie ose kompanie për tu diskutuar në komitetet e bordit (edhe pse në disa vende është e ndaluar që ish drejtorët ekzekutiv të caktohen si joekzekutiv në kompaninë e njëjtë).

Një nivel i caktuar i lidhjes së mëparshme me kompaninë ose industrinë ka përparësi pasi që kërkohet një nivel i njohurisë teknike me kompaninë. Prandaj, komentet e Z Marku nuk janë shumë të përshtatshme kur deklarohen se një drejtor joekzekutiv duhet të mos ketë përvojë të mëparshme me industrinë ose kompaninë. Psh nëse një drejtor ekzekutiv shërben në komitetin e emërimeve, njohuria për industrinë dhe aspektet teknike të operacioneve të kompanisë do të rrisë efektivitetin. Kjo është shumë e rëndësishme për industritë kimike, elektronike, shërbimeve të kontabilitetit, shërbime financiare etj.

(b) Komiteti i rrezikut dhe kritikën për të kuptuarit e Z Marku

Rolet

Janë pesë role të përgjithshme të komitetit të rrezikut.

1. Pajtimi dhe aprovimi i strategjisë së menaxhimit të rrezikut të organizatës, përfshirë strategjitë për rreziqet strategjike. Kjo ka mundësi të realizohet përmes diskutimeve me pjesët tjera të organizatës, përfshirë bordin.

2. Komiteti i rrezikut i rishikon raportet për rreziqet kyçe të përgatitura nga departamentet për rreziqet operative. Këto mund të jenë raporte psh nga prodhimi, financat ose departamentet teknike për rreziqet të cilat në mënyrë specifike ndikojnë në këto departamente.

3. Monitoron ekspozimin e përgjithshëm të rrezikut dhe siguron se rreziku qëndron përbrenda limiteve të përcaktuara nga bordi kryesor. Ekspozimi përkufizohet si shuma e përgjithshme e humbjeve që mund ndodhin dhe ekspozimi i pranueshëm ndryshon në varësi të strategjisë së rrezikut. Disa organizata pranojnë ekspozim më të lart se sa të tjerat varësisht nga apetiti i rrezikut.

4. Komiteti i rrezikut vlerëson efektivitetin e sistemeve dhe politikave të menaxhimit të rrezikut. Zakonisht kjo bazohet në të dhënat historike, kur është materializuar ose jo rreziku.

5. Komiteti i rrezikut aprovon dhe pajtohet me deklaratat ose shpalosjet e bëra ndaj audiencës së jashtme ose brendshme, siç është raportimi ndaj analistëve ose raporti vjetor. Aksionarët kanë të drejtë të përsërisht raporte të sakta dhe relevante për investimet e tyre prandaj secili raport i lëshuar jashtë kompanisë duhet të aprovohet nga komiteti i rrezikut.

Kritika

Z. Marku ka një të kuptuar të dobët për rolet dhe qëllimet e komitetit të rrezikut.

E para, 'ndalimi i rrezikut që ndikon' në kompani nuk është në kuadër të roleve të komitetit të rrezikut. Disa rreziqe ndikojnë në të gjithë, përfshirë bizneset për shkak të lokacionit gjeografik, aktivitetit të biznesit, pozicionimit strategjik ose strategjisë së biznesit. Roli i komitetit të rrezikut është të identifikojë, rishikojë dhe ndërtojë strategji për menaxhimin e këtyre rreziqeve.

E dyta, ai është ankuar se komiteti i rrezikut 'gjithmoë ka kërkuar më shumë informata, gjë që ishte e papërshtatshme'. Grumbullimi i informatave është pjesë e rëndësishme e rolit të komitetit të rrezikut dhe është në interesin e përgjithshëm të kompanisë të sigurohet se informatat e dhëna për këtë komitet të jenë të sakta, aktuale dhe të plota.

E tretë, ai e keqkupton natyrën e rolit të komitetit pasi që e konsideron 'pesimist'. Kjo është e kuptueshme mirëpo është kritikë e pavend. Rreziqet nga natyra janë gjëra që mund të shkojnë keq ose mund të rrjedhin detyrime të mundshme, por arsyeja pse rreziqet duhet të kuptohen është për tu siguruar për sukses dhe prosperitet të vazhdueshëm të kompanisë Zogu.

E fundit, ai beson gabimisht se të gjitha rreziqet materiale janë rreziqe të jashtme prandaj komiteti i rrezikut duhet të shikojë jashtë e jo brenda. Rreziqet mund të jenë të jashtme ose të brendshme dhe shumë rreziqe të brendshme mund të jenë materiale siç është rreziku financiar, rreziku i likuiditetit, rreziku operacional etj.

(c) Monitorimi i rrezikut më i rëndësishëm në ndërmarrjet më të mëdha sesa në ndërmarrjet më të vogla?

Kompanitë e vogla ekzistojnë në mjedise të ndryshme strategjike ndaj kompanive të mëdha dhe për shkak të kësaj, një numër ndryshimesh zbatohen kur bëhet fjalë për sistemet e qeverisjes së korporatave. Ekzistojnë një numër çështjesh të pajtueshmërisë, për shembull, ku ndërmarrjeve të mëdha u kërkohet të veprojnë në përputhje me dispozitat që nuk vlejnë për ndërmarrjet më të vogla. Disa nga ndryshimet në rregullativë dhe pritjet e aksionarëve drejtohen nga ndryshimet në statusin ligjor të organizatës (p.sh. nëse janë korporata, pavarësisht nëse janë të listuara, ku janë të vendosura, etj.).

Në rastin e sistemeve të menaxhimit të rrezikut në ndërmarrjet më të vogla, do të ketë një humbje të përgjithshme (totale) më të ulët për aksionarët sesa në një kompani të madhe në rast të një rreziku të madh që realizohet. Në ndërmarrjet më të mëdha, posaçërisht në kompanitë e listuara, një ngjarje e madhe mund të ndikojë në tregjet në të gjithë botën dhe kjo mund të

ndikojë në vlerën e shumë fondeve, përfshirë fondet e pensioneve, etj. Kjo nuk ka gjasa të jetë rasti në ndonjë kompani të vogël.

Shumë kompani më të vogla, përfshirë Vogli, janë në pronësi private dhe për këtë arsye ato nuk i nënshtrohen rregullave të listimit dhe, në disa raste, rregulloreve të tjera ligjore. Në shumë kompani më të vogla, çdo humbje e vlerës kur realizohet një rrezik është një humbje personale për pronarët dhe nuk ndikon në një numër të lartë të aksionerëve relativisht të 'shkëputur' siç do të ishte rasti në një kompani të madhe të listuar.

Probabiliteti dhe ndikimi i rrezikut shpesh ndërlidhen me madhësinë. Kompanitë më të vogla kanë më pak rreziqe për shkak të profileve të tyre më të ulëta, më pak palëve të interesit dhe sistemeve më pak komplekse sesa organizatave më të mëdha. Prandaj, sistemet e përpunuara të menaxhimit të rrezikut janë më pak të nevojshme në ndërmarrjet më të vogla dhe mund të jenë një përdorim joproporcional i fondeve. Kjo nuk do të thotë që kompanitë më të vogla nuk përballen me rreziqe, natyrisht, por që ndikimet, të themi tek aksionarët ose shoqëria, janë më pak me një kompani më të vogël sesa me një kompani më të madhe për shkak të tërësisë së humbjeve të shkaktuara.

Kostot e monitorimit dhe kontrollit të rrezikut shpesh mund të tejkalojnë ndikimet e humbjeve të shkaktuara nga rreziqet, nëse jo në një periudhë të vetme financiare, mbase për një periudhë prej vitesh. Ekzistojnë kosto të konsiderueshme fikse të vendosjes në krijimin e disa sistemeve të menaxhimit të rrezikut dhe, në disa raste, edhe kosto të ndryshueshme (p.sh. të lidhura me prodhimin). Me më pak rreziqe totale, mund të ketë më pak vlerë për para në kontrollin e rreziqeve.

Si përmbledhje, komitetet e rrezikut dhe sistemet e zbutjes së rrezikut janë më të rëndësishme në ndërmarrjet më të mëdha sesa në ndërmarrjet më të vogla.

Sidoqoftë është praktikë e mirë për të gjitha kompanitë, sado të vogla, të kryejnë një formë të monitorimit të rrezikut në mënyrë që të qëndrojnë konkurruese në mjedisin e tyre.

Detyra 3

Në vendin Landen, organizatat e ndihmave humanitare janë të regjistruara si organizatat jo-fitimprurëse dhe nuk i nënshtrohen kërkesave të njëjta për raportim financiar sikur organizatat biznesore (ky nuk është rasti në shumë vende tjera, ku të dy këto lloje të organizatave trajtohen njësoj). Një person i cili i shfrytëzon përparësitë e kësaj kërkesë është Horabi, i cili kishte udhëhequr fushata për mbrojtjen e kafshëve tashmë 25 vjet. Si person me kompetencë të lartë dhe publicist, ai kishte ngritur profilin e organizatës në mënyrë të theksuar. Ai grumbullon fonde të mëdha për organizatën përmes sharmit të tij personal dhe paraqitjes së pasionuar në televizion dhe në takime të mëdha me mbështetësit e organizatës. Organizata e tij quhet 'Organizata Horabi' (OH) dhe ka për mision 'ndalimin e vuajtjes së kafshëve'.

Horabi në kohët e fundit është kritikuar nga mediat për shkak të jetës luksoze që bënë ai, ai personalisht kishte një shtëpi të madhe luksoze dhe një numër të veturave klasike. OH në kohën e fundit kishte blerë një aeroplan privat për të mbështetur udhëtimet e Horabit nëpër botë për fjalimet e ndryshme dhe për punën e tij në organizatë. Një gazetar kishte raportuar se shumica e donatorëve të organizatës ishin individë që ia donin të mirën kafshëve dhe nuk donin të shihnin kafshët të vuanin, dhe se do të tronditen nëse kuptojnë se në çfarë kushte luksoze jeton Horabi. Edhe pse Horabi kishte deklaruar se merr një pagë modeste nga organizata, gazetari kishte kuptuar se pasuria personale e Horabit ishte rreth €10 milion. Kur është kërkuar të shpaloste detajet financiare dhe personale, zëdhënësi i OH kishte deklaruar se një gjë e tillë nuk kërkohet me ligj në vendin Landen, prandaj organizata është në pajtim me ligjin. OH kishte refuzuar t'i bashkangjitej grupit të organizatave jo-fitimprurëse që kishin ndërmarr një veprim për të bërë shpalosje të plota për organizatat e tyre edhe pse nuk kërkohej me ligj. OH thotë se edhe pse i përgatit pasqyrat financiare për autoritetet tatimore, nuk ka qëllim të bëjë publike këto informata financiare. OH po ashtu nuk bënë shpalosje lidhur me strukturën e saj të qeverisjes dhe një herë ishte kritikuar se 'me qëllim ishte jotransparente për të fshehur praktikën e këqija të organizatës'. Si rezultat i presionit nga media, organizata kishte shpalosur disa informata për çështjet financiare. Këto informata u publikuan në faqen e internetit të organizatës dhe përbëheshin nga vetëm një tabelë në të cilën shpenzimet ishin ndarë në: strehime për kafshë (57%), puna në terren për ndihmë kafshëve (32%), administrate (6%) dhe të tjera (5%). Kjo ishte e tëra çka OH kishte shpalosur.

Kërkohet:

(a) Diskutoni për mënyrat si organizatat jo-fitimprurëse ndryshojnë nga kompanitë e listuara dhe shpjegoni se si këto ndryshime ndikojnë në strukturat e tyre përkatëse. (9 pikë)

(b) Përkufizoni 'transparencën' dhe ndërtoni një rast studimi për një transparencë më të madhe në qeverisjen e Organizatës Horabi. (8 pikë)

(c) Komitetet e auditimit mund të kenë role në rishikimin e kontroleve të brendshme dhe të adresojnë fushat me mangësi.

Kërkohet: Shpjegoni se si mund të ndihmojë komiteti i auditimit në adresimin e mangësive në kontrollin e brendshëm në OH. (8 pikë)

(Total=25 pikë)

Zgjidhja Ndryshimet

Së pari, dy llojet e organizatave janë të ndryshme sa i përket rregullimit. Kompanitë e listuara i nënshtrohen të gjitha dispozitave të ligjit mbi kompanitë plus rregullave të bursave. Rregullat e bursave siç janë nevoja për adoptimin e kodeve të qeverisjes së korporatave, imponojnë një numër të obligimeve mbi kompanitë e listuara siç është psh pasja e drejtorëve jo-ekzekutiv, struktura të komiteteve, një numër të kërkesave për raportim etj. Organizatat jo-fitimprurëse (OJF), në të kundërtën, duhet të njihen nga organet shtetërore si organizata të tilla dhe pranojnë statusin e tyre sipas aktivitetit. Për shkak se OJF nuk janë kompani publike që nuk i nënshtrohen rregullave të listimit, varësisht nga rregullat e vendit, ato mund t'i nënshtrohen kërkesave për auditim.

Ndryshimi i dytë është qëllimi strategjik i organizatës. Kompanitë e listura ekzistojnë kryesisht për të gjeneruar kthim financiar për investuesit e saj (aksionarët). Kjo do të thotë se këto kompani punësojnë dhe motivojnë punonjësit, përfshirë drejtorët për të maksimizuar rrjedhën afatgjatë të parasë së gatshme. Vlera shtohet duke krijuar pasurinë e aksionarëve dhe kjo matet përmes fitimit, rrjedhës së parasë, lëvizjes së çmimit të aksioneve, etj. Për OJF, qëllimi strategjik është mbështetja e qëllimit të bëmirisë për të cilën është themeluar organizata.

E treta, këto lloje të organizatave janë të ndryshme sa i përket palëve të interesuara dhe pritjeve sociale. Shoqaria në mënyrë tipike pret nga një biznes të jetë efikas për të qenë profitabil, në mënyrë që të krijojë vende pune, pasuri dhe vlerë për aksionarët. Shoqëria shpreh mbështetjen për biznesin duke marrë pjesë në burimet e tyre dhe tregjet e produkteve.

Palët e interesuara në një biznes shpesh kanë motive ekonomike për tu angazhuar me organizatën për deri sa shumica e palëve të interesuara tek një OJF kanë kërkesa që kanë të bëjnë me qëllimet e bëmirisë së organizatës.

Arranzhimet e qeverisjes

MUND të ketë një numër të ndryshëm në mes të strukturave të qeverisjes në mes të kompanive të listuara dhe OJF. Në një kompani të listuar, bordi i cili përbëhet nga drejtorët jo-ekzekutiv është përgjegjës ndaj aksionarëve të kompanisë. Përgjegjësit janë në gjendje të mbajnë takime vjetore të aksionarëve dhe takime të jashtëzakonshme. Në një OJF, bordi është përgjegjës ndaj anëtarëve ose të besuarve tjerë. Anëtarët ose të besuarit tjerë veprojnë në pajtueshmëri me qëllimet e theksuara të organizatës.

(b) Transparenca

Transparenca zakonisht përkufizohet si të qenit i hapur dhe adoptimi i pozicionit sa i përket ofrimit të informatave në vend të fshehjes së tyre. Kjo do të thotë që përveç nëse nuk ka ndonjë arsye të fortë për të mos shpalosur informatat të çfardo lloji (psh për shkak të natyrës së ndjeshme komerciale të informatave) atëherë informata duhet të shpaloset ose të jetë në dispozicion sipas kërkesës së palëve të interesuara..

Rasti i transparencës më të madhe të OH është një parim i rëndësishëm i qeverisjes së korporatës përfshirë një numër të madh të arsyeve.

Në përgjithësi, transparenca ka efekt në sigurimin e investitorëve se fondet e tyre janë duke u përdorur dhe ruajtur në mënyrë të arsyeshme dhe për qëllime të fitimit. Në rastin e OJF, siç është rasti i OH, donatorët japin para për të pëmbushur qëllimet e organizatës. Në rastin tonë, shumica e parave që shpenzohet për qëllime tjera përveç ndihmës ndaj kafshëve, siç janë pagat duhet të konsiderohet si informatë me interes të konsiderueshëm.

Transparenca do të informonte kritikët siç është rasti i gazetarit. Komentatorët publik siç janë gazetarët janë të aftë të dëmtojnë reputacionin e organizatës dhe kjo mund të ndikojnë në mbështetjen nga donatorët.

Ka një numër të akuzave që mund të dëmtojnë organizatën përfshirë mundësinë e pagesave të mëdha që ka bërë drejtori për të blerë aeroplanin privat. Këto akuza mund të kundërshtohen nëse organizata i bënë publike pasqyrat e saja përfshirë edhe pagesat e mëdha në emër të pagës.

Për një OJF që pranon fonde nga personalitete të njohura, akuzat e tilla mund të dëmtojnë reputacionin e organizatës.

Publikimi i të dhënave financiare është shprehje jo e mjaftueshme e transparencës dhe duhet si një përpjekje e dobët se janë duke dhënë informata për deri sa japin informata jo të dobishme. Kjo nuk do të përmbushë nevojat e palëve të interesuara dhe dështon të adresojë shqetësimet lidhur me OH.

(c)

Komiteti i auditimit dhe kontrollet e brendshme

Ka një numër të mangësive në kontrolle të brendshme. Mirëpo organizatat e tilla gjithmonë do të kenë përfitim nga themelimi i komitetit të auditimit me kompetenca për të rishikuar kontrollet e brendshme. Sa i përket situatës në këtë organizatë, fushat më të rëndësishme për komitetin e auditimit janë monitorimi i mjaftueshmërisë së kontrolleve të brendshme, kontrollimi i pajtueshmërisë me rregulloret dhe kodet relevante, kontrollimi dhe rishikimi i sistemit aktual të kontrollit të brendshëm.

Monitorimi i mjaftueshmërisë së kontrolleve të brendshme përfshinë analizimin e kontrolleve të vendosura për të verifikuar nëse ato kontrolle janë në gjendje të zvogëlojnë rrezikun. Rreziku i mashtrimit dhe i pajtueshmërisë janë rreziqe të brendshme.

Për të kontrolluar pajtueshmërinë me rregulloret relevante:

Ka mundësi që OH ka një numër të pengesave rregullative për shkak të statusit si organizatë bamirësie. Po ashtu mund të ketë kode vullnetare të cilat kërkojnë të respektohen, prandaj komiteti i auditimit mund të verifikoj nëse organizata është në pajtueshmëri me ato kode.

Kontrollimi nëse ka pasur mashtrime

Ka bazë që të besohet se organizata përdor politika të papërshtatshme të kompenzimit. Duket se nuk ka llogaridhënie të mjaftueshme nga ana e drejtorit. Keqpërdorimi i fondeve për qëllime personale do të ishte diçka e papërshtatshme nga ajo që lejohet të bëjë një organizatë bëmirëse dhe kjo mund të rishikohet nga komiteti i auditimit.

Në fund, komiteti i auditimit mund të luaj një rol mbikqyrës, për shembull të rishikoj shpenzimet kryesore dhe transaksionet tjera nëse janë të arsyeshme.

Detyra 4

(a) Përshkruani faktorët organizativ që përcaktojnë nevojën për auditim të brendshëm në kompanitë e listuara. (5 pikë)

(b) Në një fjalim të rëndësishëm, ministri i financave i shtetit G tha se industria e auditimit dhe ofrimin të sigurisë gjithmonë duhet të gjykohej nga efekti që ka ajo në besimin e publikut në biznes. Ai tha se është e rëndësishme që shërbimet profesionale siç është auditimi duhet të kryhen në interesin publik dhe nuk duhet të ketë kërcënime materiale ndaj pavarësisë së auditorëve. Kanë ndodhur dështime të korporatave të mëdha siç është rasti i Enronit për shkak se disa kontabilist nuk e kanë ditur se çka do të thotë të veprosh në interes publik. Ai më tutje tha se firmat nuk duhet të ofrojnë më shumë se një shërbim klientëve.

Urimi, një gazetar që gjendej në audiencë dhe që kishte përvojë të mëparshme në auditim sugjeroj se këshilla për kërcënimet e pavarësisë nuk ishte e saktë. Në fakt është e kundërta, sipas tij, aq më shumë shërbime që i ofrojnë auditorët klientëve të tyre, aq më mirë, pasi që i mundëson klientit të kuptojë më mirë nevojat komerciale për kontabilitet. Ministri nuk u pajtua me këtë konstatim duke thënë se këndvështrimet e gazetarit ishin shembuj të mirë të firmave të auditimit që nuk veprojnë në interesin publik.

Urimi tha se kur ishte partner në një firmë të madhe për ofrimin e shërbimeve profesionale, ai i njihte klientët e tij shumë mirë përmes lidhjeve të shumëfishta që firma kishte me ata. Ai tha se dinte gjithçka për financat e tyre deri sa i auditonte, gjithçka për çështjet tatimore dhe ishte gjithmonë në pozitë të mirë për t'iu ofruar këshilla. Ai po ashtu u bë edhe shok shumë i mirë me drejtorët e kompanive të klientëve.

Klientët, shpjegoj ai, po ashtu e kanë shikuar këtë marrëdhënie si të dobishme.

Një gazetar tjetër, Ganiu, reagoi ndaj konstatimeve të kolegut të tij duke e cilësuar atë si përfaqësuesin më të keq të profesionit të kontabilitetit. Ai tha se kontabiliteti është i njëanshëm dhe i tej vlerësuar dhe i ka shërbyer vetëm një grupi të vogël të aksionarëve, është bashkëpjesëmarrës në degradimin ambjentalist dhe nuk mund ti shërbejë interesit publik për deri sa i shërben kapitalizmit të parregulluar.

Ai tha se kontabiliteti nuk i shërben interesit publik pasi që nuk adreson varfërinë, të drejtat e kafshëve ose padrejtësitë tjera sociale.

Kërkohet:

(i) Shpjegoni, duket përdorur auditimin si shembull, çka është 'interesi publik'. (6 pikë)

(ii)

Duke iu referuar rastit, përshkruani pesë lloje të kërcënimeve etike. (6 pikë)

Vlerësoni kërcënimet etike që nënkuptohen përmes gazetarit të parë. (8 pikë)

(Total=25 pikë)

Zgjidhja

(a) Faktorët që ndikonë në nevojën për auditim të brendshëm dhe kontrolle (Bazuar pjesërisht në udhëzuesin Turnbull)

Natyra e operacioneve brenda organizatës që paraqiten nga sektorët, pozicionimi strategjik dhe aktivitetet kryesore.

Shkalla dhe madhësia e operacioneve përfshirë faktorët siç është numri i punonjësve. Në përgjithësi supozohet se sa më e madhe dhe komplekse të jetë organizata, aq më shumë ka nevojë për kontrolle të brendshme dhe auditim.

Konsiderimi i kostos dhe përfitimit. Menaxhmenti duhet të matë përfitimet nga themelimi i kontrolleve të brendshme dhe sistemeve të auditimit kundrejt kostos së kryerjes së atyre funksioneve. Kjo ka mundësi të jetë çështje për kompani të mesme ose kompani që janë duke u rritur.

Ndryshimet e brendshme dhe të jashtme që ndikojnë në aktivitete, struktura ose rrezeqe.

Ndryshimet që paraqiten me produktet e reja ose aktivitete të brendshme mund të ndryshojnë nevojën për auditim të brendshëm.

Problemet me sistemet ekzistuese, produktet ose procedura përfshirë ngjarjet e pashpjegueshme.

Problemet që përsëriten mund të rrisin nevojën për kontrolle të brendshme dhe auditim.

Nevoja që kompania të jetë në pajtueshmëri nga kërkesat e jashtme siç janë rregullat e bursave të këmbimit, ligjet etj.

(b)

Interesi publik është mirëqenja e përgjithshme e shoqërisë si dhe interesi i aksionarëve të një kompanie të caktuar. Në përgjithësi supozohet se psh, të gjitha veprimet profesionale, qoftë nga profesionistët mjekësor, ligjor ose të kontabilitetit, duhet të bëhen për të mirën e përgjithshme e jo për interesin e një grupi të caktuar.

Kontabiliteti ka një ndikim të madh prandaj 'testi' për interesin publik është i rëndësishëm.

Ministri ka bërë një referencë specifike auditimit dhe shërbimeve për ofrimin e sigurisë. Në

auditim, psh, puna e tregjeve kapitale dhe kështu edhe vlera e të hyrave nga tatimet, pensionet, investimet – i përket sjelljes së kontabilistëve. Në kontabilitetin menaxherial dhe në menaxhmentin financiar, stabiliteti i organizatave biznesore dhe kështu është sigurimi i vendeve të punës dhe furnizimi me produkte të rëndësishme po ashti varet nga sjellja profesionale e kontabilistëve.

1. Kërcënimet etike

(1) Kërcënimi i interesit vetiak, që mund të ndodhë si rezultat i interesit financiar ose tjetër i kontabilistit profesionit ose një anëtari të familjes së ngushtë.

(2) Kërcënimi i vetë-rishikimit, që mund të ndodhë kur një gjykim i mëparshëm duhet të rivlerësohet nga kontabilisti profesionit që ishte përgjegjës për atë gjykim;

(3) Kërcënimi i avokimit, që mund të ndodhë kur një kontabilist profesionit promovon pozitën ose opinionin deri në atë masë sa që mund të komprometohet objektiviteti i tij/saj;

(4) Kërcënimi i njohjes. Që mund të ndodhë për shkak të marrëdhënies së ngushtë, kontabilisti profesionit bëhet tepër i ndjeshëm ndaj interesave të të tjerëve;

(5) Kërcënimi i frikësimit, që mund të ndodhë kur kontabilisti profesionist mund të pengohet të kryej punën me objektivitet.

2. Në rastin tonë ka kërcënime të njohjes përmes ofrimit të shërbimeve të shumëfishta ndaj klientit të njëjtë. Mungesa e paanësisë mund të shkaktojë kërcënimin e avokimit, pasi që firma mund të promovojë klientin përmes kryerjes së punëve tjera përveç auditimit. Shkalla e lartë e varësisë që firma ka nga klienti mund të shkaktojë kërcënimin e frikësimit. Sa më e varur të bëhet firma nga të ardhurat nga klienti, aq më shumë do të joshet të ofrojë gjykim të favorshëm të auditimit, sepse frikohet se mund ta humbë klientin. Interesi vetiak mund të paraqitet pasi që anëtarët senior të firmës së auditimit e mbrojnë pozitën e tyre financiare kundrejt interesit publik.